

Szomorúan tudatjuk, hogy egykori kollégánk, régi szerzőnk

Dr. Hetényi László, HA5BK

életének 87. évében, 2020. július 1-jén elhunyt.

Emlékét megőrizzük!

Ilyenkor mindig nagyon nehéz a betűket megtalálni a billentyűzeten, de most különösen, hiszen lapunk legtermékenyebb szerzőjét, egykori munkatársunkat, kedves barátunkat, a kiváló konstruktőrt és rádióamatőrt –, aki különben profi volt a szó igaz értelmében –, kell búcsúztatnunk. Gondolataim minduntalan a régi élményekre kalandoznak.

Egy 13 éves, az elektronikára nyiladozó szemű diák 1962-ben a kezébe vette életében az első „Rádiótechnika” folyóiratát. Mindenre nyitott volt, ezért az első oldaltól kezdve az utolsóig mindent elolvasott benne. Aztán újra, majd harmadszor is. Hiába, hosszú volt bizony az a négy hét, amire a következő szám megjelenik majd. Így vizsgálva nagyon érdekes, hogy a sok, számára új cikk, téma közül egy különösen megragadt a fejében. A cikk szerzőjének a neve Hetényi László okleveles villamosmérnök volt. Utólag sorsszerűnek tarthatnám. Pedig honnan sejthette volna még akkor ez a srác, hogy évtizedekkel később személyesen is megismerheti majd Őt, sőt még a kedves barátságát is fogja bírni. Ez a fiatal, érdeklődő gyermek majd később a HA5NM hívójelű rádióamatőr lett, nem kis mértékben az említett cikk hatására. Az, hogy miért is lehet érdekes ez, a következőkben talán kiderül...

Dr. Hetényi László 1933-ban született Szombathelyen. Úkszüelőként visszamenően kivétel nélkül technikával foglalkozó elődei voltak. Nemcsak a férfiágon, mert például édesanyja Hughes-távírárs volt, de ő kitanulta ezen kívül a fényképész szakmát is. Ez jó ala-

Rendhagyó nekrológ

pot jelentett kivételes készségei kialakulásához.

Az első detektoros rádiókészülékét már 9 évesen elkészítette. Ez meghatározta későbbi egész életét. A középiskolát a szombathelyi Premontrei Gimnáziumban (majd az utódintézményben) végezte el. Ezután az egyetemi felvételéig a helyi RAFILM Ktsz-ben dolgozott rádióműszerészként.

1957-ben a BME híradástechnikai szakán villamosmérnök képzettséget szerzett. 1954-ben kapta a HA5BK egyéni rádióamatőr hívójelét, és a HA5KKB állomás felelős vezetője lett.

1957-ben rövid időre a lapunk olvasószerkesztőjeként dolgozott. Innen jelentkezett a budapesti TV-adóállomáson történő munkára. A TV-adóban részt vett az első (NDK-s) nagyadó telepítési munkálataiban. Itt hamarosan csoportvezetői beosztást nyert. Feladatai közé tartozott az adó zavarmentes üzemelésének biztosítása. Kivételes szakmai tudását jelzi, hogy rövid időn belül a rendszerből 72(!) drága és sűrűn meghibásodó elektroncsöves fokozatot tudtak javaslatára kiiktatni a nagyadóból úgy, hogy annak a műszaki paraméterei még javultak is az eredetihez képest.

A 24/48 órás munkabeosztás két egymást követő szabadnapján másodállást vállalt az előző munkahelyén, a Rádiótechnika szerkesztőségében, mint rovatvezető.

Közben munkatársai közreműködésével megalkotott egy 10/2 W teljesítményű TV átjárt-

szóadót is, lerakva ezzel a későbbi TV-reléhálózat alapjait.

1963-tól az Elektromechanikai Vállalatnál először „külsős-ként” részt vett az akkori újak számító 4 kW-os adó egyes fokozatainak elektromos és mechanikai megtervezésében. Később, 1964-ben már teljes munkaidőben az EMV-ben dolgozott önálló laborvezetői megbízással. Itt a társlaborokkal együtt fejlesztették ki az első hazai színes üzemre is alkalmazható TV-adót.

Itt is megmutatkozott Hetényi László elektronikai zsenialitása. Kifejlesztett munkatársával egy ún. fázis- és amplitúdókorrektort, amivel jelentősen meg tudták növelni az alkalmazott klisztronnal elérhető kimenőteljesítményt. Ebből komoly szabadalom is született – számtalan egyéb újítása mellett. Eredményeiből több nyugati plénumon is tartott előadást, sőt az egyik ilyeneken még állást is felajánlottak neki. Ő azonban nem élt ezzel, és tudását továbbra is itthon kamatoztatta. Többször részt vett OIRT és IEC üléseken is.

Közben 1969-1972 között a Kandó-főiskolán adott szakmai órákat az esti tagozaton. 1977-ben a szabadalma tárgyából a BME-n le is doktorált.

1978-ban az akkori Ipari Minisztérium híradástechnikai főosztályára helyezték. Itt 1981-ig bírta az adminisztrációs munkát a sajátos habitusával (erről majd később) és az áthelyezését kérte a Távközlési Kutató Intézetbe (TKI). Mint mondta, az ő keze inkább a pákához, és logarléchez, mintsem az írógéphez szokott...

1981-ben került a TKI-hoz, mint tudományos főmunkatárs.

Itt végre ismét áramkörfejlesztéssel foglalkozhatott. Főként mikrohullámú hálózatok középfrekvenciás fokozatait tervezte, de nem állt távol tőle az ott szokásos parabolaantennák számítógépes vezérlése sem. 1993-ban innen ment el nyugdíjba, elérve a nyugdíjkorhatárt.

Szerencsés embernek tartotta magát –, mint mondta –, mert mindig azzal foglalkozott, ami egyúttal a szenvedélye volt és fordítva.

Hetényi László azonban hosszú és eredményes műszaki tevékenységét nem tekintette öncélúnak. Mindig is szeretne ismereteit továbbadni a tanulni vágyóknak. Példa erre, hogy még a TV-adóban is rendszeresen tanította kollégáit, beosztottait, számukra szinte továbbképző tanfolyamokat tartott. Ennek sikerét az egykori kollégák visszaemlékezései is tanúsítják. És még szinte nem is szóltam a Rádiótechnikában publikált cikkeiről. Pedig annak is nagy a sora.

Kijelenthetjük, hogy lapunk legtermékenyebb szerzőjéről beszélhetünk. Az első cikke még 1953-ban jelent meg. Szinte lehetetlen számba venni hányféle leírás jelent meg a tollából. Íme, a szürke statisztikára szorítkozva: 51 év alatt 319 cikke jelent meg, de ez azonban csak a témák száma. Ebben számtalan több folytatásos is

van, tehát összességében akár 6-700 cikkről beszélhetünk. A skála igen széles. Csak témák szerinti felsorolásban: Műszerek 98 db, rádióvevők 36 db, adók, adó-vevők 34 db, ez tehát 168 megtervezett és elkészített készüléket jelent! Az elméleti cikkeinek száma 151. Voltak benne elméleti-gyakorlati sorozatok is. Hirtelenjében a TV-ismertekről, a mikrohullámú technikáról, a rádióamatőr ismeretekről és az úttörőknek szóló sorozatok jutnak az eszembe. És ne feledjük el, hogy a Magyar Televízióban VT-s építőkészleteket mutatott be, élő adásban, sikerrel! Csoda, hogy a bevezetőben említett gyerek szemébe „beleégett” a Hetényi László szerzői név?

2009-ben Dr. Tormási György forgatott vele több, mint két órás riportot az „Életutak és a magyar távközlés története” című sorozatban. Ez a sorozat DVD-n jelent meg, de megtekinthető az interneten is a www.youtube.com/watch?v=G4hzdRjeSEs címen.

László életben igen közvetlen és barátságos ember volt. Szerénység jellemezte minden megszólalását, pedig ha valakinek, hát neki erre egyáltalán nem lett volna indoka a hatalmas tudása és eredményei alapján. Ő mégis egész életében igen szerény ember volt. Szerénységével együtt is ma-

gasan kiemelkedett tudásával az emberek közül. Habitusára mi sem volt jellemzőbb, mint a következő eset. Akkor jómagam a BEAG-ban dolgoztam. Egyszer dél tájban látom, hogy a gyár aulájában, a bejáratnál sorakozik az egész vezérkar. Az igazgató, a főmérnök, a főkönyvelő, a párttitkár és néhány más potentát. Szemlátomást várnak valakire. Kérdésemre a személyzeti osztály vezetője mondta, hogy „most jön a Hetényi doktor a minisztériumból!”. Tényleg, Ő kisvártatva meg is érkezett, a bejáratnál köszönt a reá váróknak, de amikor meglátta Kovács Zoltán laborvezetőt, aki történetesen a HA5FE rádióamatőr volt, rögtön odasietett hozzá és pár mondatot beszélgetett vele. Majd csak utána ment vissza a közben zavartan toporgó „fogadóbizottsághoz”. Most már, sajnos, csak valamelyik felhő fölött, az örök égi DX-vadász mezőkön beszélhetik meg a régi rádióamatőr élményeiket...

Dr. Hetényi László, kedves egykori kollégánk, kiváló tollú szerzőnk, barátunk, nagyon fogsz hiányozni mindnyájunknak! Emlékedet a szakma, a rádióamatőrök, egykori tanítványaid és számtalan olvasód fogja őrizni a szerkesztőség tagjaival együtt.

Nyugodj békében!

